

Krajanské listy – listopad 2014

Vydává Velvyslanectví České republiky v Pretorii ve spolupráci s českými krajany
v Jihoafrické republice.

Náměty a příspěvky zasílejte na adresu: maria.ramsova@seznam.cz
Redakce a Velvyslanectví České republiky v Pretorii neručí za obsah zaslaných příspěvků.
Redakční rada: Radek Nedvěd, Mária Ramsová, Mirka Schullerová

Vážení a milí krajané,

V dnešním vydání Krajanských listů se dozvíte o tom, jak Velvyslanectví ČR v Pretorii oslavilo státní svátek 28. října, o úspěšně se rozvíjející spolupráci České republiky se školou v Mamelodi, jak se velvyslanectví zúčastnilo Diplomatického trhu v Pretorii a o koncertních vystoupeních Michaely Malé a Lukáše Klánského v JAR.

Dále se můžete těšit na vyprávění o Maxi Švabinském, svatém Mikuláši, výlet do Telče a Karlovy Studánky a český blog z Kapska. Přinášíme Vám rovněž spoustu dalších zajímavostí. Znáte například původ českého názvu pro pětikorunu „būr“?

Přejeme Vám pěkný listopad!

Vaše redakce

OBSAH

INFORMACE VELVYSLANECTVÍ ČR V PRETORII	2
VELVYSLANECTVÍ ČR SE ZÚČASTNILO DIPLOMATICKÉHO TRHU	2
SLOVANSKÉ TANCE SKLIDILY V JAR MIMOŘÁDNÝ ÚSPĚCH	2
ŠKOLA TSHEGOFATSONG V MAMELODI - PŘEDÁNÍ PROJEKTU 2014	3
OSLAVA STÁTNÍHO SVÁTKU V PRETORII	3
ROZVRH KONZULÁRNÍCH DNŮ V KAPSKÉM MĚSTĚ V LISTOPADU 2014	4
INZERÁTY / ŽÁDOSTI / OZNÁMENÍ	4
VÝBĚR ZE ZPRÁV	5
ČESKÉ HOSPODÁŘSTVÍ OD ROKU 1989 STOUPLO O VÍCE NEŽ 500 %	5
OD SAMETOVÉ REVOLUCE STOUPLY REÁLNÉ MZDY O 52 %	5
ČESKÉ OSOBNOSTI: MAX ŠVABINSKÝ	6
PAMÁTKY UNESCO: TELČ	7
ÚMRTÍ VÝZNAMNÝCH OSOBNOSTÍ	8
PAVEL LANDOVSKÝ	8
RUDOLF ČECHURA	8
ZAJÍMAVOSTI	9
ZNÁTE PŮVOD OZNAČENÍ „BŮR“ PRO ČESKOU PĚTIKORUNU?	9
GRANÁT UKRYTÝ V SOŠE SV. JANA NEPOMUCKÉHO OBSAHOVAL POKLAD	9
ČEŠTÍ VĚDCI OBJEVILI V ANTARKTIDĚ ČÁST KOSTRY PRAVĚKÉHO JEŠTĚRA	10
NOVÝ MÓDNÍ TREND ZACHVÁTIL ČESKO. LIDÉ SI OBLÍBILI EXOTICKÝ BRUNCH.	10
TRADICE	11
SVATÝ MIKULÁŠ	11
DUŠIČKY	13
PŘIPOMENUTÍ: SAMETOVÁ REVOLUCE	14
ČESKÉ LÁZEŇSTVÍ: KARLOVA STUDÁNKA	14
ČEŠTINA	15
ZE ŽIVOTA NAŠICH KRAJANŮ	16
ZÁBAVA	17

INFORMACE VELVYSLANECTVÍ ČR V PRETORII

*(Kontakt: Embassy of the Czech Republic, 936 Pretorius Street, Arcadia, Pretoria,
P.O. Box 13671, Hatfield 0028-Pretoria, e-mail : consulate_pretoria@mzv.cz, tel.: 012 4312380, fax:
012 4312398)*

VELVYSLANECTVÍ ČR SE ZÚČASTNILO DIPLOMATICKÉHO TRHU

Velvyslanectví ČR v Pretorii se dne 25. 10. 2014 zúčastnilo v Pretorii Diplomického trhu. Akce sloužila představení kulturního dědictví (tradiční výrobky, umění, kuchyně) jednotlivých zemí široké jihoafrické veřejnosti.

Trh se konal v parku pod Union Buildings. Kromě informací o ČR, českém jazyce, CD s českou vážnou hudbou (Dvořák, Benda, Smetana, Fibich, Martinů), pohlednic Prahy, záložek do knih s motivy děl A. Muchy a českých klíčenek jsme úspěšně nabízeli české pivo (Pilsner Urquell), becherovku a fernet. Návštěvníci měli možnost si na českém stánku rovněž prohlédnout keramické sošky Pražského Jezulátka.

Součástí českého stánku byla také naše partnerská zvláštní škola Tshegofatsong z townshipu Mamelodi, která

prezentovala vlastní řemeslné výrobky. Stánek navštívili i čeští krajané, zástupci jihoafrického ministerstva zahraničí a velvyslanci.

SLOVANSKÉ TANCE SKLIDILY V JAR MIMOŘÁDNÝ ÚSPĚCH

Ve dnech 17.-20.10.2014 se v JAR konala série klavírních recitálů Michaely Malé a Lukáše Klánského. Uspořádání koncertů v Kapském Městě, Muizenbergu a Johannesburgu podpořilo Velvyslanectví ČR v Pretorii.

Oba mladé umělce pojí studium v ČR a dlouholeté přátelství. Michaela Malá je držitelkou řady českých i mezinárodních ocenění. Od r. 2013 žije v Kapském Městě, kde se věnuje především pedagogické činnosti, ale spolupracuje i s místními umělci. Lukáš Klánský je laureátem mnoha soutěží. Vystupuje jak sólově, tak jako komorní hráč, pravidelně koncertuje s laureátem Pražského jara, houslistou Janem Mráčkem, s violoncellistou Ivanem Vokáčem, s Václavem Hudečkem a s Pražákovým kvartetem.

Na všech koncertech zazněly Slovanské tance Antonína Dvořáka v původním provedení pro čtyřruční klavír. Na koncertě v German International School v Kapském Městě, na jehož organizaci se podílela

hudební společnost Musica Mundi paní Alice Zidek, zazněly kompletní (první i druhá řada), navíc ještě klavíristé sólově zahráli krátké skladby Bedřicha Smetany. Na koncertech v kulturním centru Casa Labia v Muizenbergu a v Da Capo Concert Chamber v Randurgu zazněl cca hodinový výběr. Publikum ve všech případech reagovalo nadšeně, posluchači ocenili jednak samotnou Dvořákovu hudbu, jednak procítěnou interpretaci.

Koncerty se konaly v rámci Roku české hudby.

ŠKOLA TSHEGOFATSONG V MAMELODI - PŘEDÁNÍ PROJEKTU 2014

Dne 31.10.2014 se uskutečnilo slavnostní předání malého lokálního projektu Velvyslanectví České republiky ve zvláštní škole Tshegofatsong v Mamelodi. V r. 2014 škola s pomocí oficiální české rozvojové spolupráce pořídila šicí stroje a různý materiál pro pracovní terapii a výcvik dovedností žáků při práci se dřevem, s korálky a šitím.

Část prostředků škola dále využila na úpravy kontejneru, poskytnutého českou firmou, který bude sloužit jako chráněná dílna pro absolventy této školy, kteří zatím nenašli pracovní uplatnění. Práci v chráněné dílně si budou moci udržovat nabyté dovednosti a rovněž získat příjem. Celková hodnota prostředků, které byly z oficiální české rozvojové spolupráce poskytnuty na podporu projektu pracovní terapie a chráněné dílny ve škole Tshegofatsong v r. 2014, představuje cca 78 tis. Kč.

U příležitosti slavnostního předání malého lokálního projektu Velvyslanectví České republiky zároveň škole předalo několik DVD a kalendář s Krtečkem a také dárek na památku ředitelce školy Z. Mkhize, která odchází do penze.

OSLAVA STÁTNÍHO SVÁTKU V PRETORII

Na rezidenci velvyslankyně se dne 21.10.2014 konala tradiční oslava státního svátku - Dne vzniku samostatného československého státu 28. října. Letos se nesla také ve znamení 25. výročí sametové revoluce a Roku české hudby. Jihoafrickou vládu reprezentovala Louise Graham, vrchní ředitelka z Ministerstva kultury, která zastoupila nepřítomného ministra.

Velvyslankyně ve svém úvodním slově připomněla význam roku 2014 pro ČR i JAR, v němž si obě země připomínají kulatá výročí obnovení svobody a demokracie (JAR 20 let od prvních všerasových voleb a ČR 25 let od sametové revoluce). Stručně zmínila události listopadu 1989, jeho souvislost s protesty v roce 1939 a odkaz boje studentů proti teroru a nesvobodě pro příští generace, které se již narodily do svobodné společnosti. Velvyslankyně také připomněla dobré vztahy ČR a JAR, informovala o nadcházejících konzultacích na úrovni náměstků ministrů zahraničí a ocenila aktivity českých firem.

Na závěr oficiální části oslavy přednesli klavíristé Michaela Malá a Lukáš Klánský vybrané Slovenské tance Antonína Dvořáka. Velvyslanectví ČR podpořilo uspořádání jejich koncertů v JAR v rámci Roku české hudby 2014. Vystoupení Michaely Malé a Lukáše Klánského se setkala s mimořádným ohlasem přítomných hostů.

ROZVRH KONZULÁRNÍCH DNŮ V KAPSKÉM MĚSTĚ V LISTOPADU 2014

Konzulární dny v Kapském Městě se budou konat ve dnech 27. – 28. listopadu 2014.

Úřední hodiny většinou mezi 8.00 – 15.00 na adrese Vísegrádkého domu (bývalého Generálního konzulátu ČR), Fleetwood Avenue 2, Claremont. Pro vyřízení Vašich žádostí **je nutné si předem sjednat schůzku** prostřednictvím Velvyslanectví ČR v Pretorii (consulate_pretoria@mzv.cz nebo na telefonním čísle 012 4312380).

Ve Vísegrádkém domě nelze podat žádost o vízum.

INZERÁTY / ŽÁDOSTI / OZNÁMENÍ

Výuka češtiny a angličtiny od začátečníků až po velmi pokročilé, od dětí až po důchodce.

Individuální přístup. Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobilní telefon 0824681401, e-mail RadkaHej@gmail.com

Kvalifikovaná soudní překladatelka nabízí vypracování překladů z češtiny do angličtiny a z angličtiny do češtiny (případně z a do ruštiny a němčiny). Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobilní telefon 0824681401, e-mail RadkaHej@gmail.com.

Naučte se šít jako profesionálové a oblékejte se podle svých představ.

HODINY ŠITÍ pro začátečníky i pokročilé

Individuální přístup a zdokonalení vašich dovedností jsou u nás zaručeny.

Specializujeme se také na **DESIGN A ZAKÁZKOVÉ ŠITÍ** svatebních šatů; večerních, business a vycházkových oděvů.

Najdete nás v Centurion.

VOLEJTE 0834484795 – Petra

Villa Klara B&B nabízí ubytování v luxusně vybavených pokojích v srdci Johannesburgu v Northcliffu. Guesthouse je vhodně situován velmi blízko nákupního střediska Cresta.

Ideální pro byznysovou klientelu díky své poloze. (CBD 15minut, Sandton 20minut, N1 7 minut, nemocnice 10 minut)

Pokoje mají WiFi spojení.

Pro více informací navštivte naši webovou stránku www.villaklara.co.za

Rezervace: klara@villaklara.co.za či 011 478 2513. Denně od: 08:00 do 17:00.

At Villa Klara, the customer always comes first

VÝBĚR ZE ZPRÁV

ČESKÉ HOSPODÁŘSTVÍ OD ROKU 1989 STOUPLO O VÍCE NEŽ 500 %

Objem hrubého domácího produktu (HDP) se od listopadu 1989 nominálně zvětšil o více než 500 %. Zatímco v roce 1990 činil 672 mld korun, nyní je více než čtyři bilióny korun. Reálně, tedy po zohlednění cenového vývoje a dalších ukazatelů, vzrostl HDP od roku 1989 o více než polovinu. Vyplývá to z aktuálních dat Českého statistického úřadu a výpočtů analytiků.

„Čtvrtstoletí tržní ekonomiky přineslo České republice výrazné zvýšení ekonomické výkonnosti a životní úrovně,“ uvedl k tomu hlavní ekonom Deloitte David Marek. Vedle více než polovičního růstu reálného HDP, se za tu dobu zvýšila průměrná mzda po zohlednění inflace o 52 % z 3170 korun v roce 1990 na 25 800 korun letos. Bez vlivu inflace stoupla průměrná mzda více než osmkrát.

„Bez nadsázky lze říci, že pro české země představuje uplynulých 25 let z hospodářského hlediska nejúspěšnější čtvrtstoletí v historii,“ uvedl hlavní ekonom finanční skupiny Roklen Lukáš Kovanda. Zatímco v roce 1995 podle něj znamenala jedna odpracovaná hodina vytvořenou hodnotu v nominální výši 161 korun, v roce 2013 to bylo 428 korun. To je růst o více 150 %, po očištění o inflaci o téměř 60 %.

„Za jednu odpracovanou hodinu tedy vytváříme v reálném vyjádření o téměř dvě třetiny vyšší hodnotu než v roce 1995,“ upozornil. Výrazně se zvýšila také životní úroveň. Zatímco v roce 1990 byl HDP v přepočtu na obyvatele pod 100 000 korunami, loni to již bylo téměř 389 000 korun. Životní úroveň v podobě HDP na obyvatele v paritě kupní síly stoupla ze zhruba 60 % průměru zemí EU v roce 1993 na 80 % loni. Parita kupní síly je poměr mezi měnami, který vyjadřuje schopnost zakoupit stejný soubor zboží nebo služeb v různých zemích.

Například ale Slováci podle Kovandy v uplynulém čtvrtstoletí v tomto ohledu zažili ještě úspěšnější období. V roce 2003, před vstupem do Evropské unie, činil HDP přepočtený na obyvatele v České republice 76 % průměru zemí Evropské unie, na Slovensku 57 % průměru EU. Loni Slováci dosáhli 76 % průměru EU, zatímco Češi si polepšili „jen“ na 80 %.

„Slováci tak svým způsobem stáhli svůj hospodářský odstup od ČR na rozdíl pouhých deseti let,“ dodal Kovanda. Za posledních 25 let se rovněž změnila struktura ekonomiky. „Během transformace zanikla řada firem a zmenšil se podíl uměle a neefektivně podporovaných sektorů a naopak začal stoupat podíl odvětví, pro které má česká ekonomika příznivější podmínky,“ uvedl Marek.

Podíl průmyslu na hrubé přidané hodnotě v celé ekonomice tak podle něj klesl z 38 % v roce 1989 na 33 % v roce letošním. Podíl zemědělství se snížil z 8,3 na 2,3 %, podíl stavebnictví z 8,5 na 5 %. Naopak výrazně stoupl význam sektoru služeb, jejich podíl na ekonomice vzrostl ze 45 na 60 %. Změna ekonomického systému s sebou přinesla také růst finančního sektoru a využívání dluhu. „Zadlužení jednotlivých sektorů české ekonomiky i její dluh vůči zahraniční ovšem nepřesahují rozumné meze a nejsou potenciálním zdrojem nestability ekonomiky,“ dodal Marek.

Zdroj: novinky.cz

OD SAMETOVÉ REVOLUCE STOUPLY REÁLNÉ MZDY O 52 %

Vývoj po listopadu 1989 razantně změnil výši průměrné mzdy. Ta vzrostla z 3170 korun v roce 1989 na letošních 25 800 korun, tedy více než osmkrát. Po zohlednění inflace se průměrná mzda zvýšila o 52 procent, tedy téměř shodně jako HDP. Vyplývá to z údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ). Ze statistických dat také vyplývá, že stoupala životní úroveň důchodců. Sice méně než zaměstnancům, přesto stoupala. Průměrný starobní důchod se za posledních 25 let reálně zvýšil o 29 %.

„Pokud porovnáme čistou mzdu a ceny zboží, vychází například, že v roce 1989 jsme si z jedné průměrné výplaty mohli koupit dvacet pánských košil, dnes si jich, můžeme pořídit o 13 více. Na malé auto nižší třídy jsme tehdy museli odložit 34 výplat, dnes stačí 12 platů,“ řekl hlavní ekonom poradenské firmy Deloitte David Marek.

V některých případech si ovšem Češi pohoršili. Rychleji než platy rostly ceny některých potravin a ceny služeb, a to výrazně. V roce 1989 si člověk mohl z jedné průměrné výplaty koupit 1565 kg brambor, nyní pouze 1097 kg. Před sametovou revolucí se mohlo z výplaty koupit 342 vstupenek do kina, dnes jen 163. Analytik Home Creditu Michal Kozub ovšem připomněl, že druhý rozměr změny životní úrovně tkví v tom, jak se změnila celková spotřeba. „V roce 1989 asi nikdo netušil, že si budeme kupovat mobilní telefony nebo platit kabelovou televizi. Velkou změnou tedy prošla i samotná struktura našich výdajů,“ upozornil. Statistika také podle něj nevyjadřuje to, jak se mění průměrná životnost nepotravinářského zboží, tedy například lednic, televizí nebo praček. Navíc dochází k výměně spotřebičů ještě dříve, než doslouží. Nejviditelnější to je právě u černé techniky, jako jsou televize nebo počítače.

Přestože se životnost televize může pohybovat okolo 15 let, lidé je mění mnohem dříve jen proto, že velikost jejich obrazovky je nedostatečná, nebo chtějí novější, tenčí typy. Statistci poukazují také na změnu struktury výdajů. Ta jde ruku v ruce se změnou cen v některých oblastech, ale také s příchodem nových služeb. V roce 1989 tvořily potraviny třetinu celkových výdajů. Nyní je to jen 23 %. Naopak výrazně vzrostl význam služeb. Ty tvořily v roce 1989 jen necelých 18 %, nyní to je už více než 34 %. „To je dané také tím, jak vznikly nové služby a obory. Ať už je to připojení k internetu, mobilní telefony, televize a řada dalších věcí,“ podotkl Kozub.

Zdroj: novinky.cz/ekonomika
Rubriku připravila: Mária Ramsová

ČESKÉ OSOBNOSTI: MAX ŠVABINSKÝ

Profesor Max Švabinský (celým jménem Maxmilian Theodor Jan Švabinský, 17. září 1873, Kroměříž – 10. února 1962, Praha) byl český malíř a rytec.

Jeden z nejvýznamnějších českých umělců 20. století, který byl obdivován pro neobyčejnou kreslířskou zručnost a rozmanitost grafických technik. Narozen v Kroměříži, své dětství ale strávil v okolí Ostravy. Příkladnou celoživotní prací, spojenou s neutuchající láskou k přírodě, vytvořil dílo, jež prověřil čas. Na jeho portrétech se můžeme setkat s mnoha významnými osobnostmi jeho doby.

Společně s Janem Preislerem, Antonínem Slavíčkem a Milošem Jiránkem patří ke generaci umělců, kteří položili základy našeho moderního výtvarného umění 20. století. Švabinský se také velkou měrou podílel na zviditelnění českého výtvarného umění v celé Evropě.

Byl mimo jiné zakládajícím členem SČUG Hollar, členem SVU Mánes, kuratoria Moderní galerie, vídeňského spolku umělců Hagenbund a Société nationale des Beaux-Arts v Paříži. Dále byl doctor honoris causa Masarykovy university v Brně, rytířem Řádu čestné legie, profesorem C. k. Akademie umění v Praze, osmkrát jejím rektorem, doživotním čestným profesorem Akademie výtvarných umění v Praze, nositelem Řádu republiky (1958), akademikem-korespondentem Real Academia de Bellas Artes v Madridu a laureátem ceny italské vlády za kolekci leptů.

Mezi techniky, kterým se v průběhu života věnoval, patřily: olejomalba, perokresba, litografie, mozaika, akvarel, mezzotinta, lept, pastel, dřevoryt, návrhy na vitráž, kresba suchou jehlou, rudkou,

černou křídou, tužkou, uhlem. Umělcův žánrový rejstřík: portréty, krajinomalba, ilustrace, erotické náměty, plakáty, exlibris, návrhy gobelínů, vitráží, poštovních známek a bankovek.

Mezi nejznámější obrazy Švabinského patří:

- Splynutí Duší, 1896, olej, plátno, 65,5×45,5 cm
- Kulatý portrét, 1897, olej, plátno, ø 105,5 cm
- Růžový portrét, 1898, olej, plátno, 152×135 cm
- Chudý kraj, 1900, olej, plátno, 179×246 cm
- U stavu, 1900–1901, pero, tuš, 30×30 cm
- Kamélie, 1903, pero, štětec, tuš, akvarel, 122×60,7 cm
- Dvě matky, 1903, pero, štětec, tuš, akvarel, 140×112 cm
- Žnečka, 1910, sgrafito na štítě Pecháčkova statku v Kozlově u České Třebové
- Malá rodinná podobizna, 1912, pero, štětec, tuš, akvarel, 83×110 cm

Zdroj: Wikipedie
Rubriku připravila: Mirka Schullerová

PAMÁTKY UNESCO: TELČ

Telč leží v jihozápadním cípu Moravy, na půli cesty mezi Prahou a Vídní. Podle pověsti je založení města spojeno s vítězstvím moravského knížete Otty II. nad českým knížetem Břetislavem v roce 1099. Právě vítěz se zasadil o založení kaple, později kostela a osady, dnešního Starého Města. Největšího rozmachu doznalo město za panování Zachariáše z Hradce v 2. polovině 16. století. Počátkem 19. století už hrála Telč významnou roli v celém jihozápadním regionu Moravy, která ještě vzrostla s příchodem železnice v roce 1898. Zdejší kulturní i hospodářský život dostal nový náboj, město ožilo, rostlo a získávalo na významu. Zatím poslední zásadní změna v životě města nastala po roce 1992 (zápis do Seznamu UNESCO), která přinesla zvýšený zájem a následný příliv turistů.

Historické jádro města, uzavřené rybníky a branami, si udrželo po celá staletí svou osobitou tvář z časů Zachariáše z Hradce. Předně je to původní královská vodní tvrz z 13. století, založená na křižovatce obchodních cest, která získala, spolu s historickým jádrem města, svou dnešní podobu díky přestavbě z 16. století. Rozsáhlý renesanční zámecký komplex pochází z dílny architekta B. Maggiho z Arogna. K zámku ještě přiléhá zajímavě dispozičně řešená zahrada s parkem. Uvnitř zámku jistě každého zaujmou honosné interiéry s jedinečnou výzdobou, dobovým zařízením a cennými sbírkami. V bývalém purkrabství je dnes muzeum s etnografickými sbírkami a expozicí o historii města. Kromě zámku patří mezi nejvýznamnější telčské památky také náměstí s unikátním nenarušeným komplexem historických domů v renesančním a barokním stylu. Podloubí a průčelí těchto domů byla v drtivé většině stavěna podle jednotného plánu.

Možná nevíte, že...

- Nejstarší stavební památkou ve městě je 49 m vysoká, pozdně románská Svatodušní věž z 13. století. K ní patří i malý emporový kostel, přestavěný koncem 15. století v gotickém slohu.
- Na konci hráze, při rozcestí ulic Hradecké a 9. května stojí žulová Boží muka z roku 1480, jedna z nejstarších na Vysočině.
- Můžete k prohlídce města využít nabídky „Okružní jízda Telčí“, která je s výkladem o historii a památkách města, se zastávkou u rozhledny na Oslednicích, spojené s výstupem. Cestovat budete klimatizovaným mikrobusem pro 9 osob.

Telč, tyto Moravské Benátky, je přirozeným správním, kulturním a společenským střediskem jihu Českomoravské vrchoviny, jehož cílem je stát se významným evropským turistickým centrem.

Zdroj: unesco-czech.cz
Rubriku připravila: Mária Ramsová

ÚMRTÍ VÝZNAMNÝCH OSOBNOSTÍ

PAVEL LANDOVSKÝ

Pavel Landovský byl jedním z nejméně výraznějších českých herců, disident a signatář Charty 77.

Poté, co výzvu podepsal, odešel v rámci akce Asanace do Rakouska. I tam hrál v prestižním vídeňském divadle Burgtheater.

Herectví nikdy nevystudoval, od 60. let ale působil v divadle, postupně v Šumperku, Klatovech a Pardubicích. Posléze hrál v Národním divadle nebo v Činoherním klubu, kde byl také dramatikem. Už od 60. let hrál také ve filmech, například v Ostře sledovaných vlcích, Markétě Lazarové a především v Utrpení mladého Boháčka.

Právě v 60. letech vznikla většina filmů, které natočil, ročně pracoval na několika projektech pro film i televizi. V 70. letech zaznamenal spíše ústup. Jeho nátura charakteristická tím, že otevřeně říkal, co si myslí, nebyla pro normalizační období žádoucí. Navíc se z něj stal přítel disidenta Václava Havla. Po podpisu Charty 77 byl několikrát zatčen a nakonec musel opustit republiku. Hrál i v emigraci, například ve snímku Miloše Formana Ragtime.

Po roce 1989 se vrátil do ČR a začal opět točit. Ztvárnil roli majora Terazkyho v Černých baronech. Jeho herecký styl byl velmi osobitý, často ztvárňoval cynické, životem protřelé muže. V dubnu 2013 převzal Landovský spolu s biskupem Václavem Malým a dalšími oceněnými z rukou ministra obrany Vlastimila Picka osvědčení o účasti ve třetím - protikomunistickém - odboji.

RUDOLF ČECHURA

Ve věku 83 let zemřel 7. října 2014 spisovatel Rudolf Čechura, autor večerníků o Maxipsu Fíkovi a nestor českých holmesologů.

Zdroj: idnes.cz

Od roku 1968 byl členem The Sherlock Holmes Society of London a od roku 2000 byl členem České společnosti Sherlocka Holmese. Po odchodu ze zaměstnání zůstal na volné noze a živil se převážně literaturou pro děti.

Nejznámější z postav, které vytvořil, je Maxipes Fík, jehož příběhy byly přeloženy do několika jazyků. Dětem je určena také kniha Pavián mezi lidmi, využívající vědecko-fantastický námět k poučení o pravidlech slušného chování.

Čechurovým literárním vzorem je Arthur Conan Doyle, vytvořil četné pastiše na jeho dílo (vyšly v souboru Sherlock Holmes v Čechách a jiné příběhy). První detektivní román vydal v roce 1969, jmenoval se Nikdo nemá alibi a bývá uváděn v soupisech českých holmesian.

Za román Šperhák získal v roce 1996 Literární cenu Knižního klubu, za sbírku Dr. Sherlock Holmes v Čechách v devětašedesátém Cenu Jiřího Marka. Tehdy k tomu řekl: „Nepsal jsem ji vlastně pro nikoho, ani pro děti, ani pro dospělé. Psal jsem ji pro sebe, bylo mi tehdy padesát let, byla hluboká totalita a v převrat jsem ani nedoufal, takže jsem věděl, že by ji nikdo nevydal. Když přišel listopad, chyběly mi asi tři kapitoly, měl jsem ale úplně jiné zájmy než psát knihu. Sledoval jsem, co se děje, četl jsem noviny, časopisy. Rukopis jsem odevzdal nakladatelství Český spisovatel, kde se při stěhování ztratil. Mohl jsem ho potom přihlásit do soutěže a jsem samozřejmě rád, že vyhrál.“

Mezi další jeho vydaná díla patří například Pavián mezi lidmi; Kočkodrom; Šifra z katakomb, Čítanka pro začínající detektivy, Dva ve fraku. V březnu 2013 vyšla jeho poslední detektivka Nikdo nemá alibi. Dalším okruhem Čechurovy tvorby byly dobrodružné romány, odehrávající se v jeho rodném severočeském pohraničí v pohnuté době po druhé světové válce. Z těchto knih lze jmenovat: Jako zvíře, Šperhák, Namydlená šikmá plocha.

Zdroj: idnes.cz

ZAJÍMAVOSTI

ZNÁTE PŮVOD OZNAČENÍ „BŮR“ PRO ČESKOU PĚTIKORUNU?

Podle znalce tohoto období již zemřelého pana Josefa Kounovského název „bŮr“ pro stříbrnou rakouskou pětikorunu byl údajně zlidovělým a v tehdejší době běžným výrazem právě pro veřejné sbírky pořádané na území Rakouska-Uherska jako solidarita s bojem holandských starousedlíků na území dnešní Jihoafrické republiky (boer=sedlák), jejichž svobodné republiky Oranžsko a Transvaal tehdy sváděly nerovný boj s Velkou Británií za svou nezávislost tzv. búrské válce 1899-1902. Standardně byla vybírána právě rakouská pětikoruna, což při její hmotnosti 24 g a ryzosti stříbra 900/1000 byla v tehdejší době poměrně vysoká peněžní hodnota.

MUDr. Z. Petráň (numismatik)

GRANÁT UKRYTÝ V SOŠE SV. JANA NEPOMUCKÉHO OBSAHOVAL POKLAD

V podstavci sochy sv. Jana Nepomuckého v Norberčanech u Šternberka našel v srpnu restaurátor granát. Pyrotechniky, kteří ho zkoumali, však čekalo překvapení. Namísto rozbušky v něm našli prvorepublikové dokumenty, mince, bankovky a další cennosti.

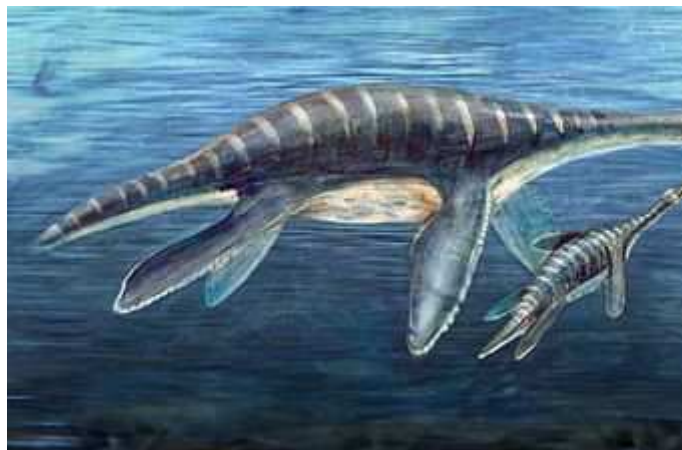
Dne 27. 8. 2014 našel v obci Norberčany restaurátor v podstavci sochy sv. Jana Nepomuckého granát. Podezřelý předmět předal policistům pyrotechnické služby k dalšímu zkoumání,“ popsala průběh nálezů policejní mluvčí. Pyrotechnici však v granátu našli hermeticky uzavřenou skleněnou lahvičku s kovovým uzávěrem, která obsahovala písemnosti, a plechovou krabičku, v níž bylo uloženo přibližně dvacet kusů mincí různé velikosti. Nálož byla také vycpaná koňskými žíněmi.

Na konci září proběhlo slavnostní otevření nalezené schránky s vloženými dokumenty na obecním úřadě v Norberčanech. Tam se teprve ukázalo, jak vzácný poklad se v bombě ukrýval.

Obsahoval prvorepublikové dokumenty ze života obce sepsané místním učitelem s datací 20. dubna 1925, seznam obyvatel včetně výměry polí a pozemků, ceny potravin, vzorky potravinových lístků, mincí a bankovek. Dokument také obsahoval podrobný popis samotného tajného uložení schránky do podstavce,“ uvádí se na oficiálních stránkách města Šternberk. Listiny poté převzal obecní archivář Miroslav Koudela k vysušení, překladu a uložení. Obec také doplní kopii všech dokumentů do místní kroniky. „Jakmile bude socha sv. Jana Nepomuckého zrestaurována, plánuje obec umístění nové schránky do podstavce s informacemi z naší doby,“ uvádí se dále na stránkách města.

Zdroj: idnes.cz

ČEŠTÍ VĚDCI OBJEVILI V ANTARKTIDĚ ČÁST KOSTRY PRAVĚKÉHO JEŠTĚRA

Zástupci České geologické služby představili 19. září 2014 na tiskové konferenci v Praze úspěchy české paleontologie a kolekci fosilií z Antarktidy. Na snímku je jeden z nejvzácnějších nálezů – kosti vodního ještěra plesiosaurose. Na obrázku vpravo je umělecké ztvárnění pravděpodobné podoby ještěra plesiosaurose s mládětem.

Čeští paleontologové objevili v Antarktidě část kostry druhohorního mořského ještěra - plesiosaurose, která je stará zhruba 75 miliónů let. Jako první také popsali několik nových druhů zkamenělých živočichů a rostlin, například nejstarší fosilní krytosemenné rostliny z Antarktidy. Zkamenělé úlomky kostí druhohorního ještěra představují jeho téměř celou pánev, hrudní, bederní a ocasní obratle, části končetin a hrudního koše s úlomky žeber. Geologové mají dokonce i výplň žaludku. Objevili ho na ostrově Vega. Trvalo čtyři měsíce, než se ho z antarktické pustiny podařilo dopravit do pražských laboratoří, kde se pak čistil a konzervoval.

„Je to velmi unikátní nález. O to víc si ho ceníme, protože v té oblasti už dříve působili paleontologové z jiných zemí, zejména z Argentiny, ale i Britové, a ti tam zatím kostru plesiosaurose nenašli,“ řekl ředitel České geologické služby Zdeněk Venera. Plesiosaurus pochází z období křídy, z druhohor. Šlo o masožravého živočicha, který se podle objevitele kostry geologa Radka Vodrážky živil rybami. „Byl to dospělý jedinec a jeho velikost odhadujeme na pět až šest metrů,“ poznamenal.

Našli i kostru živočišné houby. Osobně však považuje za nejunikátnější ty nálezy, které nejsou vizuálně tolik atraktivní jako ještěr, ale spíše zajímavé z vědeckého hlediska. Geologům se totiž podařilo nalézt živočišné houby, konkrétně popsat první spongie z Antarktidy vůbec. Spongie je bezobratlým živočichem, který žije i dnes přisedle na mořském dně. Vyznačuje se jednoduchým tělem tvořeným kostrou z drobných jehlic.

Vědci z České geologické služby v oblasti Antarktického poloostrova působí od roku 2003. Expedice většinou odjíždí na Nový rok a vrací se v polovině března. V rámci toho stráví v terénu zhruba 30 dnů, při nichž se hledají úlomky. Bádali také na ostrovech James Ross, Seymour a Vega.

Zdroj: novinky.cz

NOVÝ MÓDNÍ TREND ZACHVÁTIL ČESKO. LIDÉ SI OBLÍBILI EXOTICKÝ BRUNCH.

Češi objevují nové způsoby gastronomického cestování. Třeba víkendový brunch, jehož prostřednictvím můžete doslova do sytosti poznávat kuchyně různých národů. Platí v něm totiž heslo: Sněz všechno, co chceš a co zmůžeš.

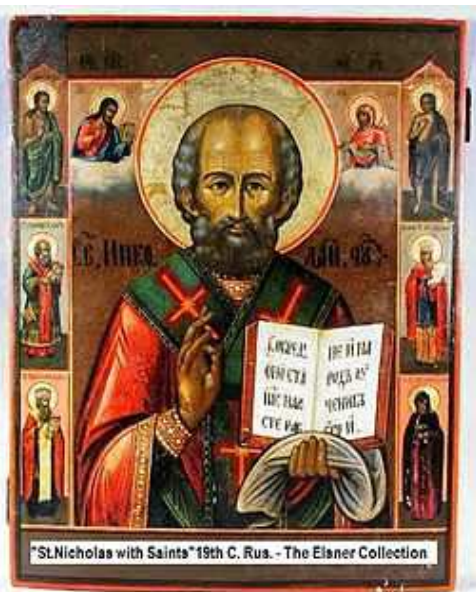
Na brunch se chodí většinou s rodinou či s přáteli, protože jídlo je až na druhém místě. Tím hlavním je příjemné setkání, pozitivní nálada a přátelská konverzace. S módními brunchy se v poslední době roztrhl pytel. Zatímco ještě před pár lety podávaly typický brunch především luxusní hotely, dnes víkendové hodování zařazující do své nabídky čím dál častěji i normální restaurace. A umožňují tak svým hostům poznat a ochutnat během dvou (tří, čtyř...) hodin řadu exotických jídel. Oproti běžné večeři, skládající se ze dvou až tří chodů, nabízí brunch deset, patnáct nebo klidně i dvacet různých pokrmů v porcích, jaké si sami naberete.

A lákavá je také forma placení, neboť za fixní poplatek několika set korun můžete konzumovat vše, co se na bohaté tabuli objeví. Ani ceny nemusejí být nijak závratné. Přestože u nás se pohybují většinou od 500 korun výše (nejčastěji v rozmezí 590 až 990), třeba v berlínském Kreuzbergu v mexické restauraci Que Pasa nabízejí nedělení brunch za pouhých 6 eur, což je nějakých 160 korun. Ale samozřejmě tam nedostanete humra ani langusty.

Zdroj: <http://cestovani.idnes.cz/>

TRADICE

SVATÝ MIKULÁŠ

Svatý Mikuláš z Myry byl biskup v Myře v Lykii. Už za svého života byl velmi oblíbený mezi lidmi, proslul štědrostí k potřebným, jako obránce víry před pohanstvím a zachránce nespravedlivě obviněných.

Pro množství zázraků, které se udály na jeho přímluvu, je také někdy zván Mikuláš Divotvůrce. Jde o jednoho z nejuctívanějších svatých v celém křesťanství, ve východních církvích je druhým nejuctívanějším svatým vůbec (po Panně Marii).

V západní liturgické tradici jeho svátek připadá na 6. prosinec a oslava tohoto svátku je spojena s rozdáváním dáreků dětem (obvykle v předvečer 5. prosince). Byl inspirací pro vytvoření mýtické postavy Santa Clause, dodáním dalších atributů.

Svatý Mikuláš je uctíván jako patron námořníků, obchodníků, lukostřelců, dětí, lékárníků, právníků, studentů a vězňů. Je též patronem států (Rusko, Lotrinsko) a měst (Amsterdam, Bari, Barranquilla atd.).

Život

Mikuláš se narodil ve městě Patara v římské provincii Asii do křesťanské řecké rodiny. Běžně se počítá, že se tak stalo mezi lety 280/286, ale udávají se i dřívější termíny, z nichž nejzazší mluví o roku 250. Z toho, že se stal patronem rybářů a námořníků, bývalo odvozováno, že by mohl být původně povoláním rybář či námořník, pravděpodobnější ale je, že se jeho rodina zabývala obchodem s rybami. Byl velmi zbožný a po smrti otce měl dědictví rozdat chudým. Někteří z toho odvozují, že v té době byl už váženým knězem či biskupem. Obecně se předpokládá, že se stal biskupem (či

nejvýznamnějším knězem) v Myře (nyní Demre v Turecku) kolem roku 300 a to ve velmi mladém věku.

Během Galeriova a Maximinova pronásledování křesťanů byl patrně vězněn. Během rozkvětu křesťanských komunit za Licinia již byl zcela jistě biskupem Myry a to patrně velmi oblíbeným a rozsáhle činným v oblasti dobročinnosti. Byl též velmi zapáleným obhájcem víry a bojovníkem proti ariánství a pohanství. Je mu připisováno zničení několika pohanských chrámů. Zároveň se též patrně zasazoval o spravedlivý přístup k cizincům a dohlížel na spravedlivý chod soudů. Nejspíše moudře, neboť se stal známým též jako ochránce nespravedlivě obviněných. Zúčastnil se Prvního nikajského koncilu, kde se tvrdě postavil proti přívržencům ariánství. Mikuláš z Myry zemřel patrně 6. prosince (podle některých historiků jde možná o fabulaci mající podložit umístění jeho svátku na tento den, aby nahradil pohanský svátek zrození Diany, římské bohyně lovu) v rozmezí let 345–352. Pohřben byl původně v Myře, avšak v 11. století, když se Byzantská říše potácela pod útoky četných nájezdníků, stala se Malá Asie součástí islámského světa. Pád Mikulášova hrobu do rukou muslimů vyburcoval italské námořníky, kteří v roce 1087 Myru přepadli a ostatky odvezli do Bari (prázdny sarkofág stojí v Demre dodnes).

Úcta a tradice

Jako všichni světcí z jeho doby nebyl sv. Mikuláš z Myry nikdy oficiálně prohlášen svatým, jeho uctívání se prostě stalo součástí víry širokých vrstev a zvolna se šířila, k její největší expanzi dochází od 8. století v Rusku, jehož je patronem. Postupně se jeho kult šířil i do dalších slovanských zemí a od 10. století do Evropy, zvláště Německa, Francie a Anglie. Za svatého ho uznávají všechny křesťanské církve, které úctu ke svatým praktikují, u pravoslavných jde o nejuctívanějšího světce (pomineme-li Pannu Marii), velmi oblíben je též v Nizozemí, Německu a USA.

V celé Evropě nacházíme často cykly se scénami z Mikulášova života – např. v německé Kostnici z 15. století nebo v kostele Panny Marie v Gdaňsku. Po světě jsou rozestry desetitisíce kostelů zasvěcených svatému Mikuláši, mimo jiné např. Basilica di San Nicola v Bari, kde jsou uchovávány jeho ostatky, ze kterých už po několik staletí vytéká tekutina - myro. V Česku je to například katedrála svatého Mikuláše v Českých Budějovicích, v Praze stojí kostel na Staroměstském náměstí, na Malé Straně a barokní ve Vršovicích. V Brně stál Kostel svatého Mikuláše na náměstí Svobody.

Sv. Mikuláš zastavuje popravu podle Repina.

Figuríny Mikuláše, andělů a čertů ve skanzenu v Přerově nad Labem

Mikuláš slovenských krajanů v Ottawě v Kanadě (7. prosince 2003)

Jde o jednu z nejstarších legend o sv. Mikulášovi, která se dochovala ve vícero podobách. Podle nejextrémnější verze zchudlý šlechtic poslal své tři dcery do veřejného domu, aby si vydělaly na věno. Mikuláš jim podle legendy hodil oknem po jednom sáček se zlaťáky, takže mohly ukončit svou činnost a vdát se. Umírněnější a poměrně rozšířenější verze podávají celou záležitost tak, že zchudlá rodina uvízla v dluhách a vše směřovalo k tomu, že otec skončí ve vězení pro dlužníky a dcery budou prodány a odvedeny do veřejných domů (resp. tam bez prostředků a věna nakonec stejně skončí). K čemuž však nedošlo díky zásahu sv. Mikuláše, v jehož popisu se obě verze shodují. Rodina tak unikla z dluhů a zbylo i na věno. Vzhledem k této legendě (a její „extrémní“ variantě) je světec též označován jako

patron prostitutek, jsou tím však myšleny především bývalé prostitutky, či sexuální otrokyně. Na stejné legendě je též založena tradice mikulášské nadílky.

Sváteční tradice

Tradice spojené s Mikulášovou osobou jsou velmi pestré a krajově i národnostně se liší. Součástí většiny z nich je rozdávání dárků dětem. V USA se tato tradice postupně přetvořila ve fenomén Santa Clause, který ovšem dnes již roznáší dárky o Vánocích. Odtud se v této pozměněné podobě šíří do okolního světa. Santa Claus však nemá atributy a oděv českého Mikuláše, ale je oblečen do červeno-bílého oděvu, červeno-bílé čepice a vysokých holínek.

Česko a Slovensko

V Česku a na Slovensku je v dnešní době při tzv. mikulášské nadílce Mikuláš představován v biskupském oděvu s dlouhým bílým vousem a je doprovázen anděly a čerty. Tato skupinka obchází v noci z 5. na 6. prosince. Andělé s Mikulášem roznášejí dárky, čerti se starají o symbolické „trestání“ a „strašení“ zlobivých dětí. Ne vždy však byl Mikuláš doprovázen andělem a čertem. Jindy s ním chodil třeba obecní policajt. Anděl je ze všech společníků nejmodernější verzí. Celkově je Mikuláš jakousi přípravou na Vánoce, kdy se nerozdávají příliš hodnotné a trvalé dary, ale spíše jen nějaké pamlsky nebo malé dárky pro štěstí, však v době, ze které tento zvyk pochází, tedy v době kdy byly podobné laskominy a některé druhy ovoce méně dostupné, toto bylo oceňováno více než dnes. Ve všech dobách v této tradici však šlo především více o zážitek než o dary.

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/>

Mikulášské básničky

Kde se vzal, tu se vzal,
Mikuláš pod okny stál,
v ruce velkou berličku,
na hlavě měl čepičku,
z bílých vousů teplý šál,
takhle, děti, vypadal!

Bědoval vrabčák na zimu,
škoda, že nemám perinu!
Zebou mě nohy, studí mě
nos,
protože skáču i v zimě
bos.

Čertíka se nebojíme,
protože my nezlobíme.
Když tak jenom trošinku,
tatínka a maminku.

Mikuláši, přijď dnes k
nám,
písničku ti zazpívám,
přines prosím trochu
dobrot,
můžeš je dát třeba do bot.
Dáváš dárky pro radost,
pro každého máš jich dost.

Zdroj: <http://ms.smecno-mesto.cz/>
Rubriku připravila: Mária Ramsová

DUŠIČKY

Den, kdy vzpomínají pozůstalí na své zemřelé příbuzné a přátele. Podle tradic zdobí rodinné hroby věnci a květinami, rozsvěcují svíčky a připomínají si ty, kteří už tady nejsou. Památka zesnulých je v římsko-katolické církvi významným dnem v liturgickém kalendáři, protestantské církve se snažily tento svátek potlačit, anglikánská církev ho přímo zrušila.

Na našem území staří Keltové slavili v těchto dnech rozloučení s létem, konec roku a svátek Samhaim, což byla noc, kdy se mrtví vraceli na svět a živí se mohli dostat do říše zemřelých. Zapalovaly se ohně, které měly ochránit živé před dušemi zemřelých, rozmísťovaly se svítilny z vydlabaných řep, které svítily duchům na cestu. Z těchto pramenů pochází anglosaský svátek Halloween. Na pohanské svátky navázaly od 10. století svátky křesťanské, od 12. století jako vzpomínka na mrtvé.

Dříve lidé věřili, že o půlnoci přicházejí duchové z očiště na svět a při prvním ranním zvonění se musejí vrátit zpět. K tomu se vázaly různé lidové obyčeje. Hospodyně pekly typické pečivo, nazývané

dušičky, plněné mákem nebo povidly, kterým obdarovávaly žebráky a pocestné. Hospodář plnil lampy máslem místo olejem, aby si dušičky mohly ošetřit spaleny z očiště.

Dnes patří Dušičky stále k významným svátkům. V kostelech a hřbitovních kaplích se slouží mše svaté. Věřící i nevěřící navštěvují i vzdálené rodinné hroby, které před tím uklidili a slavnostně nazdobili. Na hrobech přátel zapalují svíčky, které se zapalují i doma se vzpomínkou na blízké zemřelé. V posledních letech se na vesnicích i ve městech ožívují tradice spojené s průvody v maskách a vydlabáváním svítlen z dýní, které se k nám dostávají ze západních zemí, kde se bouřlivě slaví Halloween.

Dušičky by neměly být jenom o povinnosti zvelebit a navštívit hroby, lidé by se měli zastavit, popřemýšlet o konečnosti života, rodina by se měla sejít a zavzpomínat na předky. Příbuzní by si měli také promluvit o svých přáních týkajících se odchodu ze světa a posledního rozloučení.

Zdroj: <http://svatky.centrum.cz/>

PŘIPOMENUTÍ: SAMETOVÁ REVOLUCE

Sametová revoluce (slovensky nežná revolúcia) je označení období revolučních změn v Československu mezi 17. listopadem a 29. prosincem roku 1989, které vedly k pádu komunistického režimu a přeměně politického zřízení na demokratické principy. K urychlení změn přispěl rozpad bývalého Východního bloku a narůstající nespokojenost obyvatelstva s ekonomickou a politickou situací v zemi.

Revoluce se označuje názvem „sametová revoluce“ pro svůj nenásilný charakter, kdy pro převzetí moci nebylo potřeba použít násilí či ozbrojeného boje (jedná se o modelový příklad praktického využití nenásilné akce, jejímž výsledkem byla hluboká celospolečenská změna). Vyjma událostí ze 17. listopadu, kdy byli studenti napadeni Veřejnou bezpečností, byla revoluce provedena bez násilí a během státního převratu nebyl zmařen jediný život.

Není zřejmé, kdo poprvé užil název „sametová revoluce“. Podle Petra Pitharta panuje shoda, že to byli nějací zahraniční novináři. Termín se pak začal využívat jako synonymum pro revoluce, u kterých je moc získána bez násilí. Využíval se například i pro „revoluci“ v Gruzii, která se řadí mezi tzv. „barevné revoluce“ a v roce 2003 vedla k pádu prezidenta Eduarda Ševardnadzeho.

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki>
Rubriku připravila: Mária Ramsová a Mirka Schullerová

ČESKÉ LÁZEŇSTVÍ: KARLOVA STUDÁNKA

Karlova Studánka jsou lázně s dvoustoletou tradicí. Nacházejí se v pohorí Hrubý Jeseník v nadmořské výšce 800 m n. m. v malebném údolí říčky Bílá Opava. Asi 10 km od lázní se tyčí nejvyšší hora Moravy, Praděd (1491,6 m n. m.). Lázně Karlova Studánka jsou obklopeny panenskými lesy a nejčistším vzduchem ve střední Evropě.

Karlova Studánka je historickým lázeňským místem, jehož počátky spadají až do 16. stol. Původní německý název Karlsbrunn byl odvozen od Karla Ludvíka, který zvítězil nad Napoleonem u Aspenu a jezdil sem na lov a odpočinek.

Přírodní léčivé zdroje: přírodní minerální voda uhličitá, klimatické lázně, přírodní oxid uhličitý, rašelina

Léčebné indikace: nemoci oběhového ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci dýchacího ústrojí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, duševní poruchy, nemoci kožní, nemoci onkologické.

Volný čas

Okolní hornatá krajina skýtá milovníkům aktivního odpočinku ideální příležitosti pro pěší turistiku i cykloturistiku. Všem doporučujeme navštívit nejvyšší vrchol Moravy Praděd. Turisté mohou jít z Karlovy Studánky na Praděd po žluté turistické značce podél naučné stezky Vodopády Bílé Opavy. Cykloturisté mohou z Karlovy Studánky vyrazit po cyklotrase č. 6075. V zimním období je Karlova Studánka ideálním výchozím místem k lyžařskému středisku na Ovčárně.

Výlety do okolí

Praděd: Nejvyšší hora místního masivu Jeseník, televizní věž s vyhlídkou, restaurací a hotelem v pátém patře, centrum zimních sportů.

Bílá Opava: Relativně náročná turistická trasa vedoucí podél jednoho z nejmalebnějších potoků regionu – Bílé Opravy. Od jeho pramene přímo do Karlovy Studánky.

Zdroj: [http: lecebne-lazne.cz](http://lecebne-lazne.cz)
Rubriku připravila: Mária Ramssová

ČEŠTINA

Dnes uzavřeme vyjmenovaná slova posledním cvičením.

Cvičení

Doplňte I / Í nebo Y / Ý:

B-tové prostory starob-lého domu jsou přep-chové. L-bor je v-borný hráč na b-cí nástroje. Vaječný b-lek obsahuje spoustu v-znamných b-lkov-n. Js- b-strý chlapec, ale příl-š v-b-ravý v jídle. Nab-l jsem dojmu, že tato p-stol nejde nab-t. Zam-ř přesně! Mus-m si dob-t svůj mob-l. Koup-la s- b-lého pl-šového medv-dka. L-buše v-b-l-la koupelnu. Voda v b-střině pl-nula jen l-ně. Tvé l-chotky jsou sotva sl-šet. Uvázal sm-čku z l-ka. P-tlák nal-čil sm-čku na divoká zv-řata. V-děl js-, jak se nad m-tinou zabl-sklo? Prez-dent mu uděl-l v-jimku. Nev-dím v tom žádnou v-hodu. Vesm-r je nekonečný. Medv-dek m-val v-padá m-le, ale je to nev-zp-tatelné divoké zv-ře. Zb-něk má plný p-tl-k sladkých p-škotů. Pros-m tě, kup m- l-stek a m-stenku. Ol-na má obl-čej plný p-h. Pep-k p-kal u p-koly. S-rová j-trocel je zdravá. Nas-p trochu p-sku na namrzlou s-lnici. V-zvedni zás-lku na poště a cestou zpět kup zás-p a l-tr l-hov-n. Z-tra pojedu na v-lov rybníku na V-sočinu. Malý Karl-k zase v-volal pov-k. Máš mlsný jaz-k a ještě u jídla neslušně z-váš. Z-ta z-skala v-jimečnou b-l-nu.

Připravila: Radka Hejmalová-Millar

Jazykolamy

Měla babka v kapse vrabce, vrabec babce v kapse píp. Zmáčkla babka vrabce v kapse, vrabec babce v kapse chčíp.

Třítisícetřístatřicettři stříbrných křepelek přeletělo přes třítisícetřístatřicettři stříbrných stříkaček které stříkaly přes třítisícetřístatřicettři stříbrných střech.

Zdroj: jalam.cz
Rubriku připravila: Mária Ramssová

ZE ŽIVOTA NAŠICH KRAJANŮ

Čeští turisté v JAR - blog: Tučňáci v Africe

Zrovna netoužíte obcházet skaliska a hledat naději? Nebojte, oblast Kapska nezklame snad nikoho. Když se z Kapského Města vydáte po pobřeží směrem Mys Dobré naděje, nemusíte k němu vůbec dojet, abyste zažili krásný den, nabytý mnoha zážitky. Pobřeží je zde prostě jako jedna velká „fotogalerie“, stačí si vybrat snímek, který se líbí právě vám.

Mně jako „Evropane“ toto pobřeží silně připomíná Středozeří... Itálie, ale ještě možná spíše Chorvatsko a jeho ostrovy, např. Hvar... je to tu prostě jako u nás!

Idylka krásného počasí ve světlých „přioceánských“ apartmánech, úzké klikatící se uličky vedoucí až k vodě a pestrost flory a fauny od sukulentů přes palmy a širokou škálu pestrobarevných květů, které touží po vodě. Jestli jste se sem tedy vydali za účelem relaxu a „beachingu“, rozhodně volte tento směr. Tato pobřežní cesta (Kapské Město – národní park Table Mountain) vede v jakési „umělé zátocě“ a ačkoliv zde stále převládá Atlantský oceán, břehy ohřívá proud Střelkového mysu a zatlačuje i studený Bengálský proud, taaaakže, voda je tu teplá a to se v této oblasti musí ocenit! Koupání je zde paráda, teplota vody je cca 22 stupňů, a to už je na oceán podle mě dost!

Zastavit a vyložit se na pláži můžete na mnoha místech, která jsou relativně přehledně značena, dejte hlavně pozor na to, zda jsou chráněny žraloky! My jsme zvolili Simon's Town a to ne náhodně! Je to stejně neuvěřitelné jako poušť v oceánu? Vůbec, v Africe je všechno možné a tedy i vidět tučňáky, a nemám na mysli žádnou zoo. V Simon's Town totiž existuje rezervace, místo přirozeného pobytu afrických tučňáků! Takže i ve 40 stupních můžete na pláži zahlédnout tučňáky jen tak... sedící, ležící, stojící, chodící, mláďata i veterány. Pokud máte pak obzvlášť velké štěstí, můžete je potkat i na přilehlých plážích, nedaleko této rezervace, kde se je samozřejmě snaží tak nějak udržet (kvůli bezpečí, potravě, rozmnožování a spoustě dalších faktorů, které se tak dočtete).

Je to paráda, nicméně moje představa byla, že je tam budu potkávat na ulici a ne, že budu muset zaplatit vstup do „rezervace“, kde se na ně budu moci podívat, i když ono to má asi svůj smysl... občas mám holt moc bujarou fantazii.

Pozorovací zážitek doplněný cvakáním foťáků všech přítomných stojí za to. Člověk je může pozorovat prostě tak, jak žijí... jedni hlídají, jiní odpočívají, někteří plodí potomky, prostě tak, jak to u nich chodí (ono, dost to mapuje i naši společnost!)

Pozorování skončilo a šup k oceánu, teplá voda, nikdo nikde, spousta ptactva, písek, kámen, taková romantika, pláž je tu opravdu krásná!

Když se vydáte po vydařeném čvachtání zpět, vezměte to po druhé straně pobřeží, stojí určitě také za to vidět. Nicméně je to úplně něco jiného, jsou tu spíše malá města místních, nic moc pro turisty a jedna z větších pláží v Gordons Bay zrovna zázračná není! Hezká ano, ale leda tak na dívání se, voda je

zde chladná, nicméně na večer sem zajděte. Restaurací je podél pláže dost, ceny a kvalita průměr, a ten výhled na západ slunce mezi dvěma horami stojí za to... prostě je třeba vyzkoušet!

Zdroj: <http://lenkavolfova.blog.idnes.cz/>
Rubriku připravila: Mária Ramssová

ZÁBAVA

HUMOR

Sedí tři chlapi v hospodě a jeden říká: „Moje žena mě podvádí s fotbalistou.“

„Jak si na to přišel?“, ptají se zbylí dva.

„Našel jsem pod postelí kopací míč.“

„Moje žena mě podvádí s hokejistou,“ povídá druhý.

„Jak jsi na to přišel?“ „Našel jsem pod postelí hokejku.“

„To moje žena mě podvádí s koněm,“ povídá třetí. „Našel jsem pod postelí žokeje.“

***

Na zamčené dveře veřejných záchodků bouchá chlap:

„Hned otevřete, mám průjem!“

A z druhé strany se ozve:

„Jak já vám závidím.“

***

Na malý statek přijde návštěvník:

„Dobrý den, chováte prasata?“

„Ano.“

„A čím je krmíte?“

„Čím bychom je krmili? Dáváme jim všechno možné - zbytky, shnilé ovoce.“

„Tak to bude pokuta 5000 korun.“

„Proč?“

„Protože jsem ze Spolku na ochranu zvířat.“

Za pár dní se na statku opět objeví nezvaný host:

„Chováte tu prasata?“

„Ano, chováme.“

„A čím je krmíte?“

„No žena jim vaří vynikající plněné zelí, tvarohový závin, děti jim dávají čokoládu. Nejdřív jedí prasata a my až po nich.“

„Že se nestydíte! To bude pokuta 10000 korun!“

„A proč?“

„Protože jsem z Unicefu. Nemůžeme se dívat na to, jak někdo takhle může plýtvat jídlem, zatímco na světě umírají děti hladu!“

Sedlák zaplatí.

Za pár dní přijde další návštěva:

„Dobrý den! Jsme z ministerstva zemědělství, chováte tu prasata?“

„Chováme.“

„A čím je krmíte?“

„Nekrmíme je. Každé ráno jim dáme stovku, ať si koupí, co chtějí.“

Rubriku připravila: Mirka Schullerová

RECEPTY

Kaše s hráškem a karotkou

Na 4 porce potřebujete:

5 brambor, 2 vrchovaté hrsti hrášku, hrst baby karotky, 1 cibuli nebo 2 šalotky, 4 lžíce sýru parmezánového typu, sůl, pepř, 100 ml smetany ke šlehání, 2 lžíce másla

Postup: Brambory oškrábejte, nakrájejte na stejně velké kusy a dejte vařit. Mezitím si na pánvi rozpalte lžíci másla a opečte na ní cibuli nakrájenou najemno. Když zesklivatí, přidejte hrášek a karotku a společně chvíli opékejte.

Uvařené brambory rozmačkejte skoro na kaši, přisypte sýr, přilejte smetanu a promíchejte. Poté vložte zeleninovou směs, sůl, pepř a máslo a promíchejte. Společně ještě lehce promačkejte, aby se některé kousky zeleniny rozmačkaly a některé zůstaly vcelku, a podávejte.

Zdroj: pro zeny.cz

Bramborový závin

Na 4 porce potřebujete:

600 g vařených brambor, 150 g krupice, 200 g mouky, 2 vejce, 2 velké cibule, 600 g uzeného masa, sůl, sádlo, strouhanka

Příprava:

Brambory nastrouháme, posolíme, přidáme vejce, krupici a mouku a vypracujeme tuhé těsto, které rozválíme na obdélník. Na pánvi osmažíme na sádle nadrobno nakrájenou cibuli. Vyválené těsto posypeme strouhankou, osmaženou cibulí a mletým uzeným masem. Plát pevně stočíme do tvaru závinu, zabalíme pevně do vlhkého plátna, oba konce zavážeme a vaříme pomalu 40 minut. Uvařené opatrně rozbalíme, nakrájíme na kolečka a podáváme s kysaným zelím nebo omaštěné osmaženou cibulkou.

O jídle: Sváteční jídlo, které představuje složitější a ozdobnou variantu uzeného s bramborovou šiškou a zelím, což byl nejčastější sváteční nedělní oběd. Bramborový závin dodnes bývá připravován třeba na svatbu či hody.

Zdroj: Kuchařka Strážnicko

SPRÁVNÁ ŘEŠENÍ: ČEŠTINA

Bytové prostory starobylého domu jsou přepychové. Libor je výborný hráč na bicí nástroje. Vaječný bílek obsahuje spoustu významných bílkovin. Jsi bystrý chlapec, ale příliš vybíravý v jídle. Nabyl jsem dojmu, že tato pistol nejde nabít. Zamiř přesně! Musím si dobít svůj mobil. Koupila si bílého plyšového medvídka. Libuše vyběhla koupelnu. Voda v bystřině plynula jen líně. Tvé lichotky jsou sotva slyšet. Uvázal smyčku z lýka. Pytlák nalíčil smyčku na divoká zvířata. Viděl jsi, jak se nad mýtinou zablýsklo? Prezident mu udělil výjimku. Nevidím v tom žádnou výhodu. Vesmír je nekonečný. Medvídek mýval vypadá mile, ale je to nevyzpytatelné divoké zvíře. Zbyněk má plný pytlík sladkých piškotů. Prosím tě, kup mi lístek a místenku. Olina má obličej plný pih. Pepík pikal u pikoly. Syrová jitrocel je zdravá. Nasyp trochu písku na namrzlou silnici. Vyzvedni zásilku na poště a cestou zpět kup zásyp a litr lihovin. Zítra pojedou na výlov rybníku na Vysočinu. Malý Karlík zase vyvolal povyk. Máš mlsný jazyk a ještě u jídla neslušně zíváš. Zita získala výjimečnou bylinu.